

MINISTER
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

Warszawa, dnia 10 grudnia 2010 r.

*Jolanta Fedak*DUS-0700-233-MJ/10
dot. BPS/DSK-043-3168/10

P. J. Kwieciał
SEKRETARIA
Biura Prac Senackich
Wpłynęło dn. 14. 12. 10.
nr. 10003 podpis. *A. M.*

Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu RP*szanowny Panie Marszałku,*

W związku z przesłanym tekstem wspólnego oświadczenia złożonego przez Senatora Grzegorza Wojciechowskiego oraz Senatora Wojciecha Skurkiewicza, złożonego podczas 66. posiedzenia Senatu w dniu 25 listopada 2010 r., uprzejmie informuję, że w Komisji Polityki Społecznej i Rodziny odbyło się pierwsze czytanie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (druk nr 2745), który zawiera propozycję zmiany wysokości kwot emerytur i rent wolnych od potrąceń i egzekucji.

Rada Ministrów w dniu 17 listopada 2010 r. przekazała Marszałkowi Sejmu stanowisko wobec tego projektu. W konkluzji stwierdzono, że Rada Ministrów nie popiera przedstawionych w nim rozwiązań.

Uprzejmie wyjaśniam, że zgodnie z obecnie obowiązującymi przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z późn. zm.), z kwoty świadczeń pieniężnych określonych w tej ustawie - pozostałej po odliczeniu składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz zaliczki i innych należności z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych - podlegają potrąceniu należności enumeratywnie wymienione w art. 139 tej ustawy. Potrąceniu podlegają świadczenia alimentacyjne oraz sumy egzekwowane na mocy tytułów wykonawczych na pokrycie innych należności, świadczenia nienależnie pobrane oraz należności z tytułu odpłatności za pobyt w domach pomocy społecznej, zakładach opiekuńczo-leczniczych lub pielęgnacyjno-opiekuńczych. W zależności od rodzaju należności, potrącić można od 25 do 70% kwoty emerytury lub renty (art. 140).

Dodatkowym zabezpieczeniem osób pobierających emerytury i renty podlegające potrąceniom jest wprowadzona przepisami art. 141 tzw. kwota wolna od potrąceń, która określa część świadczenia, która nie podlega egzekucji (potrąceniom). Jest ona ustalana jako procent kwoty najniższej emerytury lub renty. W zależności od rodzaju potrącanych należności wynosi 50%, 60% albo 20% najniższej emerytury lub renty.

Zgodnie z obecnym stanem prawnym emerytury i renty są wolne od egzekucji i potrąceń w części odpowiadającej 50 % kwoty najniższej emerytury lub renty, jeżeli są potrącane sumy egzekwowane na mocy tytułów wykonawczych na pokrycie należności innych niż świadczenia alimentacyjne (tj. należności, o których mowa w art. 139 ust. 1 pkt 5).

W poselskim projekcie ustawy (druk nr 2745) proponuje się m.in. podniesienie kwoty wolnej przy tego rodzaju potrąceniach z 50% do 100% najniższej emerytury (renty). Z uzasadnienia projektu ustawy wynika, że jego autorzy wzorowali się na regulacjach obowiązujących w przypadku potrąceń z wynagrodzeń. Nie ma jednak powodu, aby przepisy ustawy o emeryturach i rentach z FUS były dostosowane do zasad obowiązujących przy dokonywaniu potrąceń (egzekucji) z wynagrodzeń.

Regulacje dotyczące postępowania egzekucyjnego, wynikające ze stosunków prawa cywilnego, rodzinnego i opiekuńczego, prawa pracy oraz co do których na podstawie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego stosuje się regulacje ustaw szczególnych, zawierają przepisy ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.).

Zgodnie z art. 833 § 1 i 4 Kodeksu postępowania cywilnego wynagrodzenie ze stosunku pracy podlega egzekucji w zakresie określonym w przepisach Kodeksu pracy, natomiast świadczenia pieniężne przewidziane w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym podlegają egzekucji w zakresie określonym w tych przepisach. Ustawodawca zróżnicował zatem sposób dokonywania potrąceń i egzekucji w zależności od tego, czy dłużnik jest pracownikiem, czy też emerytem lub rencistą.

Granice potrąceń i kwoty wolne od potrąceń w przypadku egzekucji z wynagrodzenia za pracę określają przepisy art. 87 § 3 i 4 oraz art. 87¹ ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.). Potrącenia, w razie egzekucji świadczeń alimentacyjnych, mogą być dokonywane do wysokości 3/5 wynagrodzenia i nie ma granicznej kwoty wolnej od potrąceń, określonej w stosunku do minimalnego wynagrodzenia. Natomiast przy potrącaniu sum egzekwowanych na mocy tytułów wykonywanych na pokrycie należności innych niż świadczenie alimentacyjne, wolna od potrąceń jest kwota minimalnego

wynagrodzenia za pracę, ustalonego po odliczeniu składek na ubezpieczenia społeczne oraz zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych.

W ustawie o emeryturach i rentach z FUS nie zastosowano ograniczeń egzekucji analogicznych do obowiązujących w odniesieniu do wynagrodzeń, ponieważ nie można porównywać sytuacji dłużnika utrzymującego się z pracy zarobkowej, który ma perspektywę podwyżki zarobków ponad kwotę minimalnego wynagrodzenia, z sytuacją dłużnika, który utrzymuje się ze świadczenia emerytalno-rentowego w kwocie najniższej emerytury lub renty, której wysokość zawsze pozostanie na tym poziomie. Reguły postępowania obowiązujące w przypadku dokonywania potrąceń i egzekucji z emerytur i rent muszą uwzględniać zarówno interesy wierzyciela jak i interesy dłużnika, który w wyniku potrąceń dokonanych z emerytury lub renty nie może pozostać bez środków do życia, ale nie może też być zwolniony z obowiązku spłaty zadłużenia. Dlatego w zakresie egzekucji i potrąceń ze świadczeń emerytalno-rentowych nie wprowadzono i nie należy wprowadzać zasad analogicznych do stosowanych w odniesieniu do wynagrodzenia za pracę.

Ze względu na charakter świadczeń emerytalno-rentowych oraz ich wysokość, kwota wolna od potrąceń, stanowiąca odpowiedni procent najniższej emerytury, jest zagwarantowana niezależnie od rodzaju potrącanych należności.

Zdaniem Rady Ministrów obecnie obowiązujące regulacje w tym zakresie są wystarczające. Szczególnie negatywnie należy ocenić propozycję podwyższenia do 100% najniższej emerytury (renty) - kwoty wolnej od potrąceń i egzekucji w przypadku potrącania sum egzekwowanych na mocy tytułów wykonawczych na pokrycie należności innych niż świadczenia alimentacyjne, czyli należności, o których mowa w art. 139 ust. 1 pkt 5 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Podwyższenie jej do kwoty stanowiącej równowartość najniższej emerytury, a więc wyższej niż wynosi kwota stosowana obecnie przy potrącaniu nienależnie pobranych świadczeń (60% emerytury lub renty), nie byłoby racjonalnym rozwiązaniem.

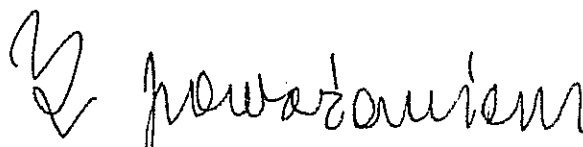
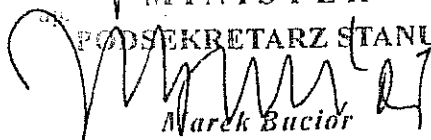
Należy mieć na uwadze, że na podstawie ww. przepisu są prowadzone wszystkie egzekucje na podstawie Kodeksu postępowania cywilnego oraz ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2005 r. Nr 229, poz. 1954, z późn. zm.). Należą do nich np. egzekucje rent z powództwa cywilnego, kredytów bankowych (bankowy tytuł egzekucyjny może być podstawą egzekucji prowadzonej według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego po nadaniu mu przez sąd klauzuli wykonalności), jak również należności z tytułu nieopłaconych w terminie składek na ubezpieczenia społeczne.

Wprowadzenie regulacji, że w przypadku dokonywania potrąceń ww. należności, kwota wolna od potrąceń byłaby równa minimalnej emeryturze lub rencie, uniemożliwiłoby

prowadzenie jakiegokolwiek egzekucji, gdy dłużnikiem byłby emeryt lub rencista otrzymujący najniższe świadczenie. Wierzyciele emerytów i rencistów, pobierających świadczenia w tej wysokości nie mogliby dochodzić swoich roszczeń. Takie rozwiązanie budziłoby zastrzeżenia, czy słusznie umożliwia się unikanie odpowiedzialności finansowej za zachowania niezgodne z obowiązującymi przepisami prawa, a takimi byłoby nie wywiązywanie się ze zobowiązań publicznoprawnych i cywilnoprawnych.

W egzekucji administracyjnej są dochodzone głównie należności publicznoprawne, w tym podatki, składki na ubezpieczenia społeczne oraz grzywny nałożone w drodze mandatu karnego. W przypadku przymusowego dochodzenia niektórych należności, oprócz czynnika ekonomicznego, istotny jest także element wychowawczy. W odniesieniu do mandatów karnych jest to nieuchronność kary. Brak możliwości egzekucji z najniższej emerytury czy renty należności, których wysokość wynosi często od 20 do 100 zł, spowodowałoby, że nakładanie mandatów karnych na osoby pobierające świadczenia w najniższej wysokości, a popełniające wykroczenia np. drogowe, byłoby niecelowe, podważałoby autorytet organów, które je nakładają i powodowałoby bezkarność sprawców wykroczeń.

Należy też podkreślić, że podwyższenie kwoty wolnej od potrąceń do 100% kwoty najniższej emerytury lub renty spowodowałoby pozbawienie zdolności kredytowej świadczeniobiorców uprawnionych do świadczeń w najniższej wysokości.

MINISTER
PODSEKRETARZ STANU

Marek Bucior